



НАРОДНИЙ ДЕПУТАТ УКРАЇНИ

№01/КС

Від 29 травня 2018 року

Конституційний Суд України

01033, м. Київ, вул. Жилянська, 14

Суб'єкти права на конституційне подання:

45 народних депутатів України

**Представники суб'єктів права на
конституційне подання:**

громадянин України

Герасимов Ростислав Олегович

адвокат Гловюк Ірина Василівна

Свідоцтво про право на заняття адвокатською
діяльністю №003094 від 15.11.2017 року

адвокат Осадчий Анатолій Юрійович

Свідоцтво про право на заняття адвокатською
діяльністю №1407 від 28.11.2005 року

КОНСТИТУЦІЙНЕ ПОДАННЯ

щодо відповідності Конституції України (конституційності) пункту 6 частини другої статті 42 Закону України «Про вищу освіту» від 1 липня 2014 року № 1556-VII (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014, № 37-38, ст.2004)

Відповідно до статей 147, 150 Конституції України (від 28 червня 1996 року, № 254к/96-ВР, Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 30, ст. 141), статей 51-52 Закону України «Про Конституційний Суд України» (від 13 липня 2017 року, № 2136-VIII, Відомості Верховної Ради (ВВР), 2017, № 35, ст.376), звертаємось до Конституційного Суду України з клопотанням щодо визнання таким, що не відповідає Конституції України (є неконституційним) пункту 6 частини другої статті 42 Закону України «Про вищу освіту» від 1 липня 2014 року № 1556-VII (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014, № 37-38, ст.2004) (*далі – Закон № 1556-VII*).

1. Відповідно до частини першої статті 8 Конституції України (від 28 червня 1996 року, № 254к/96-ВР, Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 30, ст. 141), в Україні визнається і діє принцип верховенства права. Згідно з правовою позицією Конституційного Суду України, верховенство права - це панування права в суспільстві; верховенство права вимагає від держави його втілення у правотворчу та правозастосовну діяльність, зокрема у закони, які за своїм змістом мають бути проникнуті передусім ідеями соціальної справедливості, свободи, рівності тощо; всі ці елементи права об'єднуються якістю, що відповідає ідеології справедливості, ідеї права, яка значною мірою дістала відображення в Конституції України; справедливість - одна з основних засад права, є вирішальною у визначенні його як регулятора суспільних відносин, одним із загальнолюдських вимірів права; у сфері

реалізації права справедливості проявляється, зокрема, у рівності всіх перед законом, цілях законодавця і засобах, що обираються для їх досягнення (підпункт 4.1 пункту 4 мотивувальної частини Рішення від 2 листопада 2004 року № 15-рп/2004).

Конституційний Суд України в абзаці другому пункту 4 мотивувальної частини Рішення від 11 жовтня 2005 року № 8-рп/2005 зазначив, що діяльність правотворчих і правозастосовчих органів держави має здійснюватися за принципами справедливості, гуманізму, верховенства і прямої дії норм Конституції України, а повноваження - у встановлених Основним Законом України межах і відповідно до законів.

Конституційний Суд України у Рішенні від 29 червня 2010 року № 17-рп/2010 вказав, що одним із елементів конституційного принципу верховенства права є принцип правової визначеності, у якому стверджується, що обмеження основних прав людини та громадянина і втілення цих обмежень на практиці допустиме лише за умови забезпечення передбачуваності застосування правових норм, встановлюваних такими обмеженнями; обмеження будь-якого права повинне базуватися на критеріях, які дадуть змогу особі відокремлювати правомірну поведінку від протиправної (абзац третій підпункту 3.1 пункту 3 мотивувальної частини).

У Доповіді "Верховенство права", яка схвалена Європейською Комісією "За демократію через право" (Венеціанською Комісією) на 86-му пленарному засіданні (25-26 березня 2011 року) за № 512/2009 (CDL-AD(2011)003rev.), наголошено, що:

принцип правової визначеності є ключовим у питанні довіри до судової системи і верховенства права; держава зобов'язана дотримуватися та

застосовувати у передбачуваний і послідовний спосіб ті закони, які вона ввела в дію; передбачуваність означає, що закон має бути, за можливості, проголошений наперед — до його застосування, та має бути передбачуваним щодо його наслідків: він має бути сформульований з достатньою чіткістю, аби особа мала можливість скерувати свою поведінку. (пункт 44);

правова визначеність передбачає, що норми права повинні бути зрозумілими і точними, а також спрямованими на забезпечення постійної прогнозованості ситуацій і правових відносин (пункт 46);

парламентові не може бути дозволено зневажати основоположні права людини внаслідок ухвалення нечітких законів (пункт 47);

правова визначеність означає також, що необхідно у цілому дотримуватися зобов'язань або обіцянок, які взяла на себе держава перед людьми (поняття "законних очікувань") (пункт 48);

право має застосовуватись однаково і рівно (пункт 12).

Конституційний Суд України вважає, що принцип правової визначеності вимагає від законодавця чіткості, зрозумілості, однозначності правових норм, їх передбачуваності (прогнозованості) для забезпечення стабільного правового становища людини (пункт 4.3. Рішення Конституційного Суду України № 1-р/2018 від 27 лютого 2018 року).

Разом з цим, як зазначено у Доповіді "Верховенство права", яка схвалена Європейською Комісією "За демократію через право" (Венеціанською Комісією) на 86-му пленарному засіданні (25-26 березня 2011 року) за № 512/2009 (CDL-AD(2011)003rev.), однією зі складових верховенства права є доступність права, а саме, право має бути зрозумілим, ясним (логічним, чітким) і прогнозованим [в англомовному автентичному тексті: "*intelligible, clear and predictable*", у в франкомовному автентичному тексті: "*intelligible, claire et*

prévisible”] (пункт 37).

Пункт 6 частини другої статті 42 Закону № 1556-VII встановлює, що не може бути обрана, призначена (у тому числі виконувачем обов’язків) на посаду керівника закладу вищої освіти особа, яка «підпадає під дію частини третьої статті 1 Закону України "Про очищення влади"».

Він має відсильний характер, відсилаючи до спеціального закону, який регулює відповідні відносини.

Згідно з положенням частини третьої статті 1 Закону України "Про очищення влади" від 16 вересня 2014 року № 1682-VII (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014, № 44, ст.2041) (*далі – Закон № 1682-VII*) : «протягом десяти років з дня набрання чинності цим Законом **посади, щодо яких здійснюється очищення влади (люстрація)**, не можуть обіймати особи, зазначені у частинах першій, другій, четвертій та восьмій статті 3 цього Закону, а також особи, які не подали у строк, визначений цим Законом, заяви, передбачені частиною першою статті 4 цього Закону».

По-перше, формулювання положень пункту 6 частини другої статті 42 Закону № 1556-VII і частини третьої статті 1 Закону № 1682-VII спричиняються до одночасного існування двох тлумачень цих норм у їх сукупності, що дуже суттєво різняться між собою:

[*перше тлумачення*]: особи, зазначені у частинах першій, другій, четвертій та восьмій статті 3 Закону № 1682-VII, а також особи, які не подали у строк, визначений Законом №1682-VII, заяви, передбачені частиною першою статті 4 Закону №1682-VII, не можуть бути обрані, призначені (у тому числі виконувачем обов’язків) на посаду керівника закладу вищої освіти протягом десяти років з дня набрання чинності Законом № 1682-VII;

[*друге тлумачення*]: особи, зазначені у частинах першій, другій, четвертій та восьмій статті 3 Закону № 1682-VII, а також особи, які не подали у строк, визначений цим Законом, заяви, передбачені частиною першою статті 4 Закону № 1682-VII, довічно не можуть бути обрані, призначені (у тому числі виконувачем обов'язків) на посаду керівника закладу вищої освіти.

Адже законодавець не уточнив, і залишив незрозумілим, чи то часове обмеження "*протягом десяти років з дня набрання чинності цим Законом*" [№ 1682-VII] поширюється тільки на осіб що претендують/займають посади, зазначені у статті 2 Закону № 1682-VII, для яких люстраційна заборона частини третьої статті 1 Закону № 1682-VII запроваджувалася Законом № 1682-VII від початку, - чи то згадане часове обмеження поширюється також і на осіб що претендують на посади керівників закладу вищої освіти і статус виконуючих обов'язки керівників закладу вищої освіти, для яких люстраційну заборону було запроваджено згодом, Законом № 1556-VII.

Виходячи з середньої очікуваної тривалості життя жителів України (71,68 р. для жінок, 66,73 р. для чоловіків) [Державна Служба статистики України: населення України за 2016 рік, С.54], заборона займати відповідну категорію посад протягом 10 років, або довічно, становить вельми суттєву різницю, що спричиняється до великої невизначеності у плануванні власного життя, зайнятості, можливості заробляти собі на життя, на достатнє харчування, одяг, житло. для себе і своєї сім'ї, на доступ до елементарної охорони здоров'я працею, яку вільно обирають або на яку вільно погоджуються громадяни, чия кар'єра становить предмет правового регулювання у даному випадку. Така невизначеність неприйнятно ускладнює планування працевлаштування і життєзабезпечення осіб, чия кар'єра до прийняття вказаних законів будувалася у сфері організації вищої освіти й університетської науки в

Україні, традиційно низькооплачуваного сектору зайнятості вузького застосування, що об'єктивно обмежує можливості наступної перекваліфікації і працевлаштування зайнятих в ньому осіб на сучасному ринку праці в Україні, в висококонкурентних умовах ринкової економіки що переживає довготривалу і наростаючу структурну фінансово-економічну кризу, обтяжену безпековими викликами. Така невизначеність, закладена у конструкції правової норми пункту 6 частини другої статті 42 Закону № 1556-VII, є несумісною із принципом правової визначеності як складовою принципу верховенства права.

По-друге, слід окремо відзначити, що стаття 2 Закону № 1682-VII містить вичерпний перелік посад, щодо яких здійснюються заходи з очищення влади (люстрації), до них віднесено посади:

1) Прем'єр-міністра України, Першого віце-прем'єр-міністра України, віце-прем'єр-міністра України, а також міністра, керівників центральних органів виконавчої влади, які не входять до складу Кабінету Міністрів України, Голови Національного банку України, Голови Антимонопольного комітету України, Голови Фонду державного майна України, Голови Державного комітету телебачення і радіомовлення України, їх перших заступників, заступників;

2) Генерального прокурора, Голови Служби безпеки України, Голови Служби зовнішньої розвідки України, начальника Управління державної охорони України, керівника центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову та/або митну політику, керівника податкової міліції, керівника центрального органу виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері цивільного захисту, їх перших заступників, заступників;

3) військових посадових осіб Збройних Сил України та інших утворених відповідно до законів військових формувань, крім військовослужбовців строкової військової служби та військовослужбовців служби за призовом під час мобілізації;

4) членів Вищої ради правосуддя, членів Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, суддів, Голови Державної судової адміністрації України, його першого заступника, заступника;

5) Глави Адміністрації Президента України, Керівника Державного управління справами, Керівника Секретаріату Кабінету Міністрів України, Урядового уповноваженого з питань антикорупційної політики, їх перших заступників, заступників;

6) начальницького складу органів внутрішніх справ, центрального органу виконавчої влади, який реалізує державну політику у сфері виконання кримінальних покарань, Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України, центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову та/або митну політику, податкової міліції, центрального органу виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері цивільного захисту;

7) посадових та службових осіб органів прокуратури України, Служби безпеки України, Служби зовнішньої розвідки України, Управління державної охорони України, Національного банку України;

8) членів Центральної виборчої комісії, Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення, голів та членів національних комісій, що здійснюють державне регулювання природних монополій, державне регулювання у сферах зв'язку та інформатизації, ринків цінних паперів і фінансових послуг;

9) керівників державних, у тому числі казенних, підприємств оборонно-промислового комплексу, а також державних підприємств, що належать до сфери управління суб'єкта надання адміністративних послуг;

10) інших посадових та службових осіб (крім виборних посад) органів державної влади, органів місцевого самоврядування;

11) осіб, які претендують на зайняття посад, зазначених у пунктах 1-10 цієї частини.

Отже, спеціальний Закон України "Про очищення влади" не називає посаду керівника закладу вищої освіти серед тих, що підпадають під його дію.

Неможливість розповсюдження норм Закону України "Про очищення влади" на посаду керівника закладу вищої освіти обумовлена також самою природою люстрації, яка цим же актом у ст.1 визначається як **«встановлена цим Законом або рішенням суду заборона окремим фізичним особам обіймати певні посади (перебувати на службі) (далі - посади) (крім виборних посад) в органах державної влади та органах місцевого самоврядування.** Очищення влади (люстрація) здійснюється з метою **недопущення до участі в управлінні державними справами** осіб, які своїми рішеннями, діями чи бездіяльністю здійснювали заходи (та/або сприяли їх здійсненню), спрямовані на узурпацію влади Президентом України Віктором Януковичем, підриг основ національної безпеки і оборони України або протиправне порушення прав і свобод людини.

Згідно зі ст. 1 Закону № 1556-VII **заклад вищої освіти - окремий вид установи, яка є юридичною особою приватного або публічного права, діє згідно з виданою ліцензією на провадження освітньої діяльності на певних рівнях вищої освіти, проводить наукову, науково-технічну, інноваційну та/або**

методичну діяльність, забезпечує організацію освітнього процесу і здобуття особами вищої освіти, післядипломної освіти з урахуванням їхніх покликань, інтересів і здібностей.

Тобто, заклад вищої освіти не є органом державної влади та місцевого самоврядування, а особа, що займає посаду його керівника не бере участі в управлінні державними справами, не належить до державних службовців.

Крім того, тільки у спеціальному Законі України "Про очищення влади" може бути встановлена заборона обіймати певні посади у зв'язку з люстрацією, а щодо посади керівника закладу вищої освіти вона відсутня.

Як зауважує Венеціанська комісія в Остаточному висновку щодо Закону України "Про очищення влади" (Закону "Про люстрацію") від 19 червня 2015 року № 788/2014 (CDL-AD(2015)012), схваленому Європейською Комісією "За демократію через право" (Венеціанською Комісією) на 103-му пленарному засіданні (19-20 червня 2015 року), **заборона обіймати публічні посади не заважає окремим особам перебувати в якості кандидатів на зайняття будь-якої посади.**

Керівні вказівки щодо відповідності люстраційних законів та подібних адміністративних заходів вимогам держави, що базується на принципі верховенстві права, прийняті Резолюцією Парламентської Асамблеї Ради Європи «Про заходи з ліквідації спадщини колишніх комуністичних тоталітарних систем 3 червня 1996 року (Дос. 7568), визначають, що:

- люстрація повинна обмежуватися посадами, щодо яких є всі підстави вважати, що суб'єкти, які їх обіймають, становитимуть значну небезпеку для прав людини і демократії;

- люстрація не застосовується до виборних посад;

- люстрація не застосовується до посад у приватних або напівприватних

організаціях.

Згідно з законодавством України, насамперед Законом № 1556-VII, і практикою правозастосування, в Україні дозволяються і діють заклади вищої освіти як державної, так і приватної форми власності, комунальної форми власності.

З наведеного аналізу змісту Закону № 1682-VII та пункту 6 частини другої статті 42 Закону № 1556-VII витікає порушення законодавцем правової визначеності, відсутність чіткості, зрозумілості, однозначності правових норм, їх передбачуваності (прогнозованості) для забезпечення стабільного правового становища людини, що у свою чергу призводить до **невідповідності останнього ч. 1 ст. 8 Конституції України (принципу верховенства права)**.

2. Відповідно до частини другої, третьої статті 8 Конституції України (від 28 червня 1996 року, № 254к/96-ВР, Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 30, ст. 141), Конституція України має найвищу юридичну силу; закони та інші нормативно-правові акти приймаються на основі Конституції України і повинні відповідати їй; норми Конституції України є нормами прямої дії.

В Україні як у демократичній, правовій державі людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються найвищою соціальною цінністю; права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави; держава відповідає перед людиною за свою діяльність; утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави (статті 1, 3 Основного Закону України від 28 червня 1996 року, № 254к/96-ВР, Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 30, ст. 141).

Згідно з частинами першою, другою статті 24 Основного Закону України

(від 28 червня 1996 року, № 254к/96-ВР, Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 30, ст. 141), громадяни мають рівні конституційні права і свободи та є рівними перед законом; не може бути привілеїв чи обмежень за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовними або іншими ознаками.

Відповідно до ст. 1 Закону України «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні» від 06.09.2012 № 5207-VI (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2013, № 32, ст.412) дискримінація - ситуація, за якої особа та/або група осіб за їх ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, віку, інвалідності, етнічного та соціального походження, громадянства, сімейного та майнового стану, місця проживання, мовними або іншими ознаками, які були, є та можуть бути дійсними або припущеними (далі - певні ознаки), зазнає обмеження у визнанні, реалізації або користуванні правами і свободами в будь-якій формі, встановленій цим Законом, крім випадків, коли таке обмеження має правомірну, об'єктивно обґрунтовану мету, способи досягнення якої є належними та необхідними». За ст. 2 цього нормативно-правового акту «законодавство України ґрунтується на принципі недискримінації, що передбачає незалежно від певних ознак:

- 1) забезпечення рівності прав і свобод осіб та/або груп осіб;
- 2) забезпечення рівності перед законом осіб та/або груп осіб;
- 3) повагу до гідності кожної людини;
- 4) забезпечення рівних можливостей осіб та/або груп осіб».

Конституційний Суд України в абзаці четвертому підпункту 2.2 пункту 2 мотивувальної частини Рішення від 12 квітня 2012 року № 9-рп/2012 зазначив, що рівність та недопустимість дискримінації особи є не тільки конституційним

принципом національної правової системи України, а й фундаментальною цінністю світового співтовариства, на чому наголошено у міжнародних правових актах з питань захисту прав і свобод людини і громадянина, зокрема у Загальній декларації прав людини 1948 року (статті 1, 2, 7) (Офіційний вісник України від 15.12.2008 — 2008 р., № 93, стор. 89, стаття 3103, код акта 45085/2008), Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року (стаття 14) (від 4 листопада 1950 року, Офіційний вісник України від 16.04.1998 — 1998 р., № 13, / № 32 від 23.08.2006/, стор. 270) та Протоколі № 12 до (стаття 1) (від 14 листопада 2000 року, Офіційний вісник України від 23.08.2006 — 2006 р., № 32, стор. 460, стаття 2376, код акта 36909/2006), Міжнародному пакті про громадянські і політичні права (статті 14, 26) (від 16 грудня 1966 року Док. ООН A/RES/2200 A (XXI)).

Конституційні права і свободи є фундаментальною основою існування та розвитку Українського народу, а тому держава зобов'язана створювати ефективні організаційно-правові механізми для їх реалізації.

Гарантована Конституцією України рівність усіх людей в їх правах і свободах означає необхідність забезпечення їм рівних правових можливостей як матеріального, так і процесуального характеру для реалізації однакових за змістом та обсягом прав і свобод.

Відповідно до частини першої статті 64 Основного Закону України від 28 червня 1996 року, № 254к/96-ВР (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 30, ст. 141) конституційні права і свободи людини і громадянина не можуть бути обмежені, крім випадків, передбачених Конституцією України.

Згідно зі статтею 43 Конституції України від 28 червня 1996 року, № 254к/96-ВР (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 30, ст. 141) кожен має право на працю, що включає можливість заробляти собі на життя

працею, яку він вільно обирає або на яку вільно погоджується (частина перша); держава створює умови для повного здійснення громадянами права на працю, гарантує рівні можливості у виборі професії та роду трудової діяльності (частина друга).

Свобода праці передбачає можливість особи займатися чи не займатися працею, а якщо займатися, то вільно її обирати, забезпечення кожному без дискримінації вступати у трудові відносини для реалізації своїх здібностей. За своєю природою право на працю є невідчужуваним і по суті означає забезпечення саме рівних можливостей кожному для його реалізації.

Реалізація права громадянина на працю здійснюється шляхом укладення ним трудового договору і виконання кола обов'язків за своєю спеціальністю, кваліфікацією або посадою, яка передбачається структурою і штатним розписом підприємства, установи чи організації.

Конституційний принцип рівності не виключає можливості законодавця при регулюванні трудових відносин встановлювати певні відмінності у правовому статусі осіб, які належать до різних за родом і умовами діяльності категорій, у тому числі вводити особливі правила, що стосуються підстав і умов заміщення окремих посад, якщо цього вимагає характер професійної діяльності.

Згідно з Міжнародним пактом про економічні, соціальні та культурні права 1966 року (від 16 грудня 1966 року, Док. ООН A/RES/2200 A (XXI)) держава може встановлювати тільки такі обмеження цих прав, які визначаються законом, і лише остільки, **оскільки це є сумісним з природою зазначених прав, і виключно з метою сприяти загальному добробуту в демократичному суспільстві** (стаття 4).

У рішенні Конституційного Суду України від 7 липня 2004 року (справа про граничний вік кандидата на посаду керівника вищого навчального закладу)

зазначається, що «мета встановлення певних відмінностей (вимог) у правовому статусі працівників повинна бути істотною, а самі відмінності (вимоги), що переслідують таку мету, мають відповідати конституційним положенням, бути об'єктивно виправданими, обґрунтованими та справедливими. У противному разі встановлення обмежень на зайняття посади означало б дискримінацію».

Стаття 2-1 Кодексу Законів про працю України (від 10 грудня 1971 року, Відомості Верховної Ради Української Радянської Соціалістичної Республіки (УРСР) від 17 грудня 1971 року — 1971 р., /Додаток до №50/) визначає, що «забороняється будь-яка дискримінація у сфері праці, зокрема порушення принципу рівності прав і можливостей, пряме або непряме обмеження прав працівників залежно від раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, гендерної ідентичності, сексуальної орієнтації, етнічного, соціального та іноземного походження, віку, стану здоров'я, інвалідності, підозри чи наявності захворювання на ВІЛ/СНІД, сімейного та майнового стану, сімейних обов'язків, місця проживання, членства у професійній спілці чи іншому об'єднанні громадян, участі у страйку, звернення або наміру звернення до суду чи інших органів за захистом своїх прав або надання підтримки іншим працівникам у захисті їх прав, за мовними або іншими *ознаками, не пов'язаними з характером роботи або умовами її виконання*».

Відповідно до ч. 1 ст. 42 Закону № 1556-VII кандидат на посаду керівника закладу вищої освіти повинен вільно володіти державною мовою, мати вчене звання та науковий ступінь (для закладів вищої освіти мистецького спрямування - вчене звання та науковий ступінь або ступінь доктора мистецтва) і стаж роботи на посадах науково-педагогічних працівників не менш як 10 років. Кандидат на посаду керівника закладу державної чи комунальної форми власності має бути громадянином України.

Пункт 6 частини другої статті 42 Закону № 1556-VII встановлює додаткове обмеження для зайняття посади керівника закладу вищої освіти стосовно осіб, що підпадають під дію частини третьої статті 1 Закону України «Про очищення влади». Там самим, порушуючи принцип рівності, встановлює нову дискримінаційну умову для реалізації права на працю на посаді керівника закладу вищої освіти.

Встановлене обмеження не може бути визнане виправданим, обґрунтованим та справедливим.

Оскільки за ч. 4 ст. 34 Закону № 1556-VII керівник закладу вищої освіти відповідає за провадження освітньої, наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності у закладі вищої освіти, за результати фінансово-господарської діяльності, стан і збереження нерухомого та іншого майна цього закладу.

Посада керівника закладу вищої освіти відповідає за організаційну діяльність в закладі вищої освіти. Управлінські (адміністративні) функції керівника закладу вищої освіти, закріплені в Законі № 1556-VII, нерозривно пов'язані з його науково-педагогічною діяльністю в цьому закладі.

Разом з цим, оспорюване положення Закону № 1556-VII позбавляє можливості певне коло осіб балотуватися на посаду керівника закладу вищої освіти без врахування їх здібностей, досвіду, рівня наукової кваліфікації, зокрема наявності наукового ступеня доктора або кандидата наук, вченого звання професора, науково-творчого потенціалу, авторитету в середовищі науково-педагогічної громадськості, ділових та інших якостей тощо.

Воно ставить громадян, які однаковою мірою відповідають вимогам професійної правосуб'єктності, у нерівні правові умови щодо зайняття посади керівника закладу вищої освіти за ознакою їх минулої професійної діяльності і

таким чином фактично обмежує встановлені Основним Законом України гарантії рівних можливостей реалізації конституційного права громадян на працю.

Отже, викладене вище свідчить, що обмеження для кандидата на посаду керівника закладу вищої освіти, встановлене у пункті 6 частини другої статті 42 Закону № 1556-VII не ґрунтується на спеціальних вимогах до праці на цій посаді, і оспорювана норма є дискримінаційною щодо реалізації права на працю, а тому **суперечить положенням частин першої, другої статті 43, частин першої, другої статті 24, статті 64 Конституції України.**

Ураховуючи вищезазначене, вважаємо, що пункт 6 частини другої статті 42 Закону України від 1 липня 2014 року № 1556-VII «Про вищу освіту» не відповідає Конституції України (є неконституційним).

На підставі викладеного, керуючись статтями 147, 150, 152 Конституції України, статтями статей 51-52 Закону України від 13 липня 2017 р. «Про Конституційний Суд України»,

ПРОСИМО:

1. Відкрити конституційне провадження у справі за конституційним поданням щодо відповідності Конституції України (конституційності) пункту 6 частини другої статті 42 Закону України від 1 липня 2014 року № 1556-VII «Про вищу освіту» (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014, № 37-38, ст.2004).

2. Визнати пункт 6 частини другої статті 42 Закону України від 1 липня 2014 року № 1556-VII «Про вищу освіту» (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014, № 37-38, ст.2004) таким, що не відповідає Конституції України

(є неконституційним).

3. Залучити до участі у конституційному провадженні уповноважених представників суб'єктів права на конституційне подання Герасимова Ростислава Олеговича, Гловюк Ірину Василівну, Осадчого Анатолія Юрійовича.

ДОДАТКИ:

1. Конституція України (*Відомості Верховної Ради України 1996, № 30, ст. 141*) – витяг;
2. Загальна декларація прав людини 1948 року (*Офіційний вісник України, 2008 р., №93, ст.3103*) – витяг;
3. Європейська Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року (*Офіційний вісник України, 1998 р., №93, ст.3103*)
4. Протокол N 12 до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (ETS N 177) (*Офіційний вісник України, 2006 р., №32, ст.3103*) – витяг;
5. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права (Міжнародний пакт ратифіковано Указом Президії Верховної Ради Української РСР N 2148-VIII (2148-08) від 19.10.73). [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/rada/show/995_043 – витяг;
6. Міжнародний Пакт про економічні, соціальні і культурні права від 16 грудня 1966 року (Міжнародний пакт ратифіковано Указом Президії Верховної Ради УРСР № 2148-VIII від 19.10.1973 р.). [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/rada/show/995_042 – витяг;
7. Кодекс законів про працю України від 10 грудня 1971 року № 322-VIII (*Відомості Верховної Ради УРСР, 1971 р., додаток до № 50*) – витяг;
8. Закон України «Про Конституційний Суд України» від 13 липня 2017 року № 2136-VIII (*Відомості Верховної Ради України, 2017 р., № 35, ст. 376*) – витяг;
9. Закон України «Про вищу освіту» від 1 липня 2014 року № 1556-VII (*Відомості Верховної Ради України, 2014 р., № 37-38, ст. 2004*) – витяг;

10. Закон України «Про очищення влади» від 16 вересня 2014 року № 1682-VII (*Відомості Верховної Ради України, 2014 р., № 44, ст. 2041*) – витяг;
11. Закон України «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні» від 6 вересня 2012 року № 5207-VI (*Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2012, № 32, ст. 412*) – витяг;
12. Рішення Конституційного Суду України від 2 листопада 2004 року № 15-рп/2004;
13. Рішення Конституційного Суду України від 7 липня 2004 року № 14-рп/2004;
14. Рішення Конституційного Суду України від 11 жовтня 2005 року № 8-рп/2005;
15. Рішення Конституційного Суду України від 29 червня 2010 року № 17-рп/2010;
16. Рішення Конституційного Суду України від 12 квітня 2012 року № 9-рп/2012;
17. Рішення Конституційного Суду України від 27 лютого 2018 року № 1-р/2018;
18. Доповідь "Верховенство права", яка схвалена Європейською Комісією "За демократію через право" (Венеціанською Комісією) на 86-му пленарному засіданні (25-26 березня 2011 року) за №CDL-AD(2011)003revю
19. Остаточний висновок Венеціанської комісії щодо Закону України «Про очищення влади» (Закону "Про люстрацію") від 19 червня 2015 року № 788/2014 (CDL-AD(2015)012), схвалений Європейською Комісією "За демократію через право" (Венеціанською Комісією) на 103-му пленарному